
ТЕМА V

ФОРМА: ПРЕДМЕТ ДУХОВНОГ ИНТЕРЕСА

Филип Томић: Пролаз
Уметничка школа Ужице
Ментор: проф. Дејан Богдановић

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

ДЕСЕТ ЕКОЛОШКИХ ЗАПОВЕСТИ

Ове заповести нису високо и далеко од тебе, човече. Оку нису далеке, а духу су сасвим блиске. Ко чује и послуша ове заповести, извадио је зло из себе. Ко усвоји ове заповести, личиће на човека коме су се отвориле очи.

1. Поштуј мајку природу (као своју мајку), јер је то исконска мајка коју имаш; она те је родила и њој ћеш да се вратиш: природа се радује природи! Природа је некад била мајка, а сада је робиња.
 2. Очување природе има предност у односу на сазнање природе: за сазнање увек има времена, за очување више нема, јер је то питање живота и смрти.
 3. Природа је друго тебе самог: уништавајући природу, уништаваш себе самог! У сваком створу воли створитеља, јер себе разумеш кроз његова створења: природа је као бескрајно божје дусање.
 4. Разумети природу значи живети у складу са свим што је у њој: тај ред и мир којим одише природа права су супротност збрци и немиру друштва. Ако природу не оставиш на миру, ни сам нећеш имати мира, јер је мир у теби позајмљен из природе.
 5. Гледај на природу као на непресушан извор смисленх порука и поема (?) јер свака ствар има и надстварно значење: свака ствар и свако биће о нама сведоче логос (!)! Људи више не знају да читају књигу природе.
 6. Сва поезија и наука (певање и мишљење) настају из разговора са природом: духовни живот је стална размена између човека и природе, а у размени се мора поштовати однос једнаких.
 7. Природа је уџбеник из којег божја деца могу да читају јеванђеоске поруке, а свака ствар или биће представљају страницу те књиге мудрости: реметити природни поредак стварности није само грешка него и грех! Док посматраш природне облике, ти читаш поглавља свете књиге.
-

ОГЛЕДАЛО

8. Човек игра разне игре, али игру са природом може лако да изгуби, јер се не држи правила игре: природа не трпи варалице као што не трпи неред.
 9. Ако се према природи будемо понашали као према особи, онда ћемо моћи водити разговор са биљкама, животињавама и стварима, а не само са људима. За човека може бити сабеседник свака ствар или биће, зато он мора да учи тајни језик природе.
 10. Природа не уме да лаже, али воли да се скрива. Зато човек не престаје да пита, а природа да одговара: разговор сина и мајке! Природа не одговара на неприродна питања.
-

Проф. др Ђуро Шушњић

(Из књиге Религија, Чигоја штампа, Београд, 2009)

DIX COMMANDEMENTS ÉCOLOGIQUES

Ces commandements ne sont pas élevés et loin de vous, l'homme. Les yeux ne sont pas loin, et l'esprit sont assez proches. Qui entend et écoute ces commandements, a sorti le mal lui-même. Lorsque vous adoptez ces version commandements de l'homme dont les yeux ouverts.

1. Respecter la nature (comme sa mère), parce qu'elle est la mère primordiale que vous avez; Elle est née et elle serait de retour: la nature se réjouit la nature! La nature était une fois une mère, et maintenant un esclave.
2. Conservation de la nature l'emporte sur la nature de la connaissance: la connaissance est encore temps, pour préserver plus, car il est une question de vie et de la mort.
3. La nature est le second vous: détruire la nature, se détruire! Dans chaque créature aime le créateur parce que vous vous comprenez par sa création: la nature de Dieu que la respiration infinie.
4. Comprendre la nature signifie vivre en harmonie avec tout ce qui est en elle: la paix et l'ordre qui caractérise la nature du droit est opposé à la confusion et l'agitation de la société. Si la nature ne pas que je ne suis seul me laisse pas, la paix, parce que la paix est en vous emprunté de la nature.
5. Regardez la nature comme une source inépuisable de messages significatifs et poèmes (?) parce que tout a un sens surnaturel: tout et tout le monde témoigneront de nous logos(?)! Les gens ne savent pas lire le livre de la nature.
6. Toute poésie et la science (chant et opinion) sont formés d'une conversation avec la nature: la vie spirituelle est un échange constant entre l'homme et la nature, et l'échange doit être respecté rapport égal.
7. La nature est un livre dont les enfants de Dieu peuvent lire les messages et tout d'évangélisation ou représenteront une page de ce livre

MIROIR

de sagesse troubler l'ordre naturel de la réalité est non seulement une erreur, mais aussi un péché! Tout en regardant la forme naturelle du chapitre que vous lisez des livres saints.

8. L'homme joue à des jeux, ou jouer avec la nature peut facilement se perdre, car il ne respecte pas les règles du jeu: la nature ne tolère pas les tricheurs ne peuvent pas tolérer un tel gâchis.
9. Si nous nous comportons envers la nature comme une personne, alors nous serons en mesure de mener une conversation avec des plantes, des animaux et des choses, non seulement avec les gens. Pour un homme peut être interlocuteur tout ou être, alors il doit apprendre le langage secret de la nature.
10. La nature ne sait pas mentir, mais il aime se cacher. Par conséquent, l'homme ne cesse de demander et de répondre à la nature: interview le fils et la mère! La nature ne répond pas aux questions contre nature.

Auteur de: **PhD Djuro Sunjic**

Traduit : **Visnja Blagojevic**

ШТА ПУШАЧЕ ШТИТИ ОД КАРЦИНОМА

Екстрат дувана, познат као никотин, токсична је материја, опасна по здравље и по животе свих оних који га заједно са другим хемикалијама пушењем удишу, или га уносе у тело на неки други начин. Цигарете и слични производи од дувана, својим димом, у којем је око 7. 500 хемијских материја, проузрокују 7 од 10 карцинома плућа у Србији, при чему је број преживелих особа са дијагностикованим карциномом плућа у поређењу са преживелим некога од карцинома једног од 14 других органа и делова тела, убедљиво најмањи. Докторка Ана Јовићевић, епидемиолог са Института за радиологију и онкологију Србије, и члан Комисије за контролу дувана при Министарству здравља у Србији, тврди да је од ових особа са дијагностикованих раком, 85 посто из редова пушача, а да се преосталих 15 посто, који су непушачи, једна четвртина свакодневно кретала у близини пушача, тако да је на индиректан начин жртва канцерогених састојака дуванског дима.

Сиромашни свет највише пуши, њих 80 посто, јер је цигарета најјефтиније задовољство. Како је сиромашних у свету највише, није ни чудо да се сваке године попуши 4, 3 трилиона цигарета. Производња дувана сваке године расте за 16, 5 посто, како се наводи у публикацији TheTobaccoAtlas, коју издају Америчко удружење за рак и Светска фондација за плућа. Из истог извора се може видети да је годишњи профит дуванске индустрије један и по трилион долара. Шест водећих компанија у дуванској индустрији имају комбиновано профит 35, 1 билион долара што је равно заједничком профиту Кока-Коле, Мајкрософта и Мекдоналдса. Када би дуванска индустрија била држава, онда њен бруто друштвени производ (БДП) био једнак пољском, саудиарабљанском, шведском и венецуеланском.

Лепљивост дуванских токсина на ДНК

Пушачи су у далеко већој опасности од непушача, не само од рака плућа него и од других органа, при чему ни од каквог значаја нису филтери на цигаретама нити утешни натписи на њиховим па-

ковањима и на рекламним паноима, који углавном говоре о безначајној количини катрана и других хемикалија у цигаретама, тако да мало недостаје да се пушење прогласи корисним по здравље.

Што се тиче смањења опасности од рака, која проистиче пушењем врло квалитетних и скувих цигарета уместо јефтиних, може се рећи да је оно реално колико и смањење опасности скока са десетог уместо са петнаестог спрата, доле на бетон. Не постоји тако нешто што би се звало „безопасно пушење“. Чак ни врло здрав и спортски начин живота не штити пушача од реалне опасности оболевања од карцинома. Крајњи резултат је раван трагедији, јер сваки други пушач умире, каже докторка Ана Јовићевић.

Главни начин којим пушење води ка карциному јесте оштећење ДНК, укључујући и гене који неутралишу токсине и како-тако штите од карцинома. Истраживања показују да се после сваких 15 цигарета на ДНК виде промене због којих ћелија може постати канцерогена.

Потребни су центри за одвикавање од пушења

С пушењем је боље престати раније него касније, и зато у развијеном свету функционише мноштво центара за одвикавање од пушења. У Србији има 15 таквих центара, каже докторка Ика Пешић, шефица Кабинета за одвикавање од пушења на Клиници за плућне болести КЦС у Београду и члан Комисије за контролу дува на при Министарству здравља. Она истиче да је радом постојећих центара за одвикавање од пушења и просвећивањем становништва, број пушача у Србији са 42 одсто смањен у последњим деценијама на садашњих 30 одсто, што је још увек превише. По нашем Закону о заштити здравља, каже докторка Ика Пешић, пушење се сматра болешћу зависности и тако је кодирано, што омогућава бесплатно одвикавање.

Навика праћена задовољством је скоро непобедива, што се види и у случајевима борбе против наркотика, алкохолизма и гојазности, али и у обичним животним ситуацијама. Произвођачи и продавци штетних задовољстава су немилосрдни и без скрупула. Моћна дуванска индустрија којој све државе гледају кроз прсте, непрекидним, добро смишљеним и живописно рекламираним производима привлачи и младе и старе.

Тачно пре годину дана, 19. маја 2017. у Великој Британији ступила је на снагу уредба донета у британском парламенту по којој од тог викенда све цигарете у Британији морају бити продаване у кутијама тамнозелене боје, без података о квалитету, количини катрана у цигаретама, без икаквих ознака осим брэнда, али

са обавезном реченицом о смртној опасности од пушења и застрашујућом сликом раком нападнутих органа, која заузима 65 одсто површина предње и задње стране паковања. Сва паковања морају садржати 20 цигарета, чиме се за илустрацију обезбеђује довољно велика предња и задња површина кутије. Једва видљив назив брэнда и неупадљива боја слова стандардизовани су и неизменљиви. Строга правила прописана су, такође, за е-цигарете и дуван намењен ручном увијању. На свим паковањима и рекламама забрањена је промотивна реченица: „овај производ је без адитива“. Реч је о препоруци Европске уније, којима се руководе Велика Британија, Француска, Ирска, Данска и Мађарска.

До 19. маја 2018. компанијама је дата могућност продаје већ постојећих форми паковања и неће бити изузетака од прошлогодишње директиве.

Очекује се да нова правила смање број пушача у Европској унији за 2, 4 милиона и спрече 700. 000 прераних смртних исхода због пушења.

Европски суд правде већ је маја прошле године одбацио више жалби произвођача цигарета и одлуку британског парламента проценио законитом, чиме је свим европским земљама, па и Србији, дао зелено светло за сличан подухват.

Др Момчило Б. Ђорђевић

Култура, уменост, наука - Политика

Београд, 26. 5. 2018.

ОЦЕНОМ БИ ТРЕБАЛО ПОДСТИЦАТИ ЗНАЊЕ, А НЕ ИСТЕРИВАТИ НЕЗНАЊЕ

Тестовна проверка знања. У последње време проверка ученичког знања врши се путем тестова. Тестови садрже поступно припремљене рачунске задатке и питања (15-20). Сваки од тих задатака (питања) по правилу, односе се на конкретан елемент знања из одређене теме или дела програма. Могућности да се дају одговори на тако релативно велики број питања (или питања - задаци) обезбеђује се на тај начин што се на свако од тих питања дају алтернативни одговори од којих је само један тачан.

Оцена теста даје се на основу броја правилних решења (одговора). Решења и одговори дају се у алтернативним облицима од којих је само један тачан. За случај, на пример, да је укупан број задатака и питања 15, оцена одличан (5) добија се за 12-15 правилних решења (одговора), за 8-12 врло добар (4) за 6-8 добар (3), за (4-6) довољан (2), а за испод (4) недовољан (1). Наравно, могу да се узму и други распони.

Тестовну проверу знања карактерише **висок степен објективности**. Овим методом обухвата се релативно велики обим наставног градива и даје се шанса сваком ученику да покаже шта зна. За обраду текстова могу да се користе савремени технички уређаји, што знатно рационализује и економизује наставни процес. У тестовном методу не компонују се сами одговори, већ се они бирају у скупу понуђених могућности. У томе се већ садржи нека доза сугерисања („дошаптавање“). Осим тога, није потпуно искључена могућност случајног погађања правилног одговора. Стога се може закључити да ћемо најпотпунију слику знања ученика у настави физике добити само применом и правилним комбиновањем свих метода испитивања и оцењивања ученика.

Провера практичних умења, вештина и навика. Стицање практичне вештине, умења и навика обавезан је део наставе физике. Провера знања из тог важног елемента наставе врши се на разне на-

чине. Најуобичајенији облик провере је наставникова контрола и непосредно посматрање рада ученика за време извођења експеримента и лабораторијских вежби или физичког практикума. Овај вид провере знања, умења и вештина има одређене тешкоће, везане с колективизираним радом, као и са немогућношћу да се прати рад сваког ученика истовремено. За превладавање прве тешкоће могу се користити лабораторијски задаци у таквој форми да се знатно увећа степен ученикове самосталности (већи број радних места у лабораторији, мерних уређаја, инструмената, мањи број ученика у одељењу, интерна телевизија, електронска учионица итд.). Самосталност рада може да се повећа и на тај начин што ће, на пример, приликом извођења вежбе „Математичко клатно” сваки ученик у групи радити са клатном различите дужине. Приликом одређивања коефицијента трења могу да се користе различите површине (подлоге) по којима се креће тело; приликом мерења електромоторне силе и унутрашњег отпора извора електричне струје, спољашњи отпори могу да се поставе на различите начине, итд.

Савремена настава (физике) нужно захтева унапређивање система оцењивања ученика. То претпоставља и примену свих нових метода и поступака провере знања који могу да обезбеде адекватнију оцену усвојеног знања. У настојању да знања ученика буду што објективније оцењена, требало би користити оне методе и технику који смањују дозу субјективности, случајности, фрагментарности, привидне импресије и слично. Неопходни су они поступци који не дају само адекватнију слику резултата рада (учења), већ и повећавају мотивацију и подстичу ученика при стицању знања. Требало би одбацити све оне поступке којима се ученик деморалише, априорно осуђује на неуспех, који коче развитак његовог духа и мисаоне активности и способности. Инсистирати, дакле, на таквим методима оцењивања који више **фаворизују разумевање, промишљање, него запамћивање** и доприносе убрзаном развоју стваралачких способности и мисаоне делатности, где посебан значај добијају знања неопходна за освајање наставних садржаја и практично-техничка примена усвојеног знања.

У образовно-васпитном процесу **ученик и наставник требало би да открију и потврде сами себе** по разним основама: образовно-васпитним, менталним, етичким, естетским, социјалним, прагматичним итд. То је посебна врста самооткривања и самооптврђивања једног и другог субјекта наставног процеса који се међусобно условљавају.

Савремени систем оцењивања знања ученика требало би да унесе и нов стил рада, учења и мишљења, пре свега да се превазиђу догматизирани, праволинијски, фрустрирајући и трауматизирајући начини вредновања учениковог знања, где негативне оцене остварују дубоке трагове на личност ученика, а нису ретке ни сузе,

што ни у ком случају не може да има позитивне ефекте на развитак младог човека. Негативне оцене не могу се елиминисати, али би ученик и наставник требало да ту оцену третирају као нешто што је пролазно, као фазу на путу коначног успеха. Оцењивање је резултат интеракције између ученика и наставника, то није само когнитивни него и афективни, психолошки, социолошки и педагошко-људски акт који се не може успешно остварити административним, службеним и формалним ставом према ученику. Оценом би требало подстицати знање, а не истеривати незнање. Процес оцењивања је квалитативно виши ниво комуницирања наставник-ученик. У тој двосмерној интеракцији требало би подржавати и развијати пре свега жељу, интересовање ученика за наставни предмет, а тек онда ценити ниво његовог „сувог” знања; не би требало бити жртва формализма, догматизма, императива који више убијају и гуше ученика него што отварају врата за његово напредовање.

У савременим условима наставник полази од много ширег и разуђенијег погледа на целокупан образовно-васпитни процес, за разлику од традиционалног приступа, где је улога наставника била поједностављена и сведена на праволинијске и једносмерне комуникације интерперсоналне природе, где се активности исцрпљују вербалним контактом, одговорностима за резултате рада, без дубљег улажења у ширу проблематику наставног процеса и у одређења ученикове личности.

Нажалост, у нашим школама на свим нивоима углавном се користи усмено и писмено испитивање (писмени задаци и контролне вежбе), док се сви остали методи запостављају или изостављају. Постоје многи објективни и субјективни разлози за такво „уско“, симплификовано оцењивање знања: претерана традиционална оптерећеност, релативно слаба опремљеност лабораторија и кабинета физике, недовољна упућеност наставника у савремене иновације у настави, а изнад свега и пре свега, неадекватан статус физике у систему наставних предмета (третира се као наставни предмет другог реда). При дефинисању места и статуса физике у систему наставних дисциплина требало би узети у обзир сва одређења ове фундаменталне науке: физика је теоријска, експериментална, егзактна и примењена наука; на њеним основама се добрим делом заснива и развија савремена техника; методи и резултати физике уграђени су у многим наукама (хемија, биологија, астрономија, географија, медицина итд.)

Без обзира на све тешкоће и на стања у школама, наставник је у обавези да континуално прати рад сваког ученика кроз непрекидну контролу његових усвојених знања, стечених на основу свих облика наставе: предавања, демонстрационих огледа, решавања квантитативних и квалитативних задатака и лабораторијских вежби. Оцењивање ученика само на основу резултата које је он постигао на писменим (контролоним) вежбама је недопустиво. Так-

ва оцена нема законску заснованост; она може бити само део коначне (укупне) оцене. Може је оспорити приговор сваког ученика, родитеља или било ког другог. То би требало да има на уму сваки наставник физике. Неки могу тражити оправдање у томе да не постоји одговарајућа опремљеност школе, односно кабинета физике. Тада се поставља питање акредитације школе.

Употреба тестова. Коришћење тестова за проверавање и (само) оцењивање учениковог знања не искључује остале методе: усмено испитивање, контролне вежбе, експериментални рад, утврђивање способности и вештине коришћења разних мерних уређаја, апарата и других техничких средстава. Али чињеница је да тестови постају све актуелнији.

Они могу да садрже рачунске задатке и задатке-питања различитих облика. У рачунским задацима нуди се више решења, а у задацима-питањима већи број одговора. а) Задаци-питања са више понуђених одговора - само једно решење (један одговор) је тачан. Ученик заокружује онај који сматра тачним. У случају да не зна да реши задатак, или тачно да одговори на питање, он заокружује слово н (не знам). За погрешан одговор добија се један негативан поен (-1). Ако заокружи више од једног или не заокружи ниједан одговор, добија такође један негативан поен (-1).

б) У задацима-питањима понекад недостају неке речи које ученик уноси на предвиђена места. Колико се унесе погрешних речи (исказа), толико се добија негативних поена.

в) Постоје задаци којима се упоређују вредности физичких величина изражене у различитим мерним јединицама. У празан кругић уписују се знакови: веће, мање и једнако. За сваки погрешно уписан знак добија се пола негативног поена.

г) У тестовима постоје задаци-питања у којима се тражи прелазак од табеларних података на графички приказ зависности једне од друге величине (најчешће од времена).

За погрешно решење добија се негативан поен (-1).

Код сваког задатка-питања у „кућици” је уписан број поена.

Од укупног броја позитивних одузима се сума негативних поена. Максималан број поена у тесту знања нека је, на пример, 100. Време за решавање теста узмимо да је 90 минута (два везана наставна часа). На основу укупног броја позитивних поена, користећи приложену табелу, добија се оцена теста.

Проф. др Милан О. Распоповић

физичар и филозоф

(Из књиге *Методика наставе физике*,
Завод за уџбенике, Београд, 2013)

Е РЕЧНИК ГРУШАКА

УНУТРАШЊА ПРАЗНИНА. Усмереност на *имање* праћено бесмисленим самопотврђивањем властите воље, уз неосетљивост на бол, радост, моралне вредности и уметнички лепо:

Он је дошао да продаје књиџе, мени, власнику аџенције за некретности!

Артур Шопенхауер верује да је корен *унутрашње празнине* у безумној слепој вољи, која господари човеком уколико он није у стању да безинтересно ужива у истини и лепоти. Пошто настаје сједињавањем ограничености духа и осећања, *унутрашњој празнини* су потребни стални спољашњи поводи, који доводе до мањкања надражљивости и до неосетљивости на радост и патњу. Празни људи немају одвратност према лаким забавама и конвенцијама, а стална жудња за разонодом и задовољством доводи до расипништва и беде. За човека који је подлегао *унутрашњој празнини* интелект и осећања немају више никакву вредност. Све што почива на вољи води незадовољству, болу, досади и све већој празнини. Спречена воља јавља се као бол, потиснута као незадовољство, а остварена – као досада. Да би предупредио досаду, празан човек јој подмеће безначајне мотиве, чија је вредност слабашна и произвољна, јер то нису истинске сврхе и реални циљеви него тек сурогати који само продубљују празнину. Најопаснији облик *унутрашње празнине* је неосетљивост за људску патњу, а од ње па до спремности на зло, растојање је све мање. *Унутрашња празнина* изазива и *трешку велике људости* ↑, када се ради спољашњег сјаја и сумњивог успеха жртвује душевни мир.

Против духовне и душевне беде може се борити само *унутрашњим богатством*, као и неговањем интелигенције и осетљивости.

Види: *суштина незнања, њсовка, неосетљивост њаиње, транзициона логина, имаи или бији*

ЋЕЛЕ-КУЛА. Персијски, кула од глава. Кула сачињена од глава српских устаника, на челу са Стеваном Синђелићем, подигнута после Битке на Чегру 1809. Суочен са надмоћним противником, Стеван Синђелић је пуцао у магацин барута, дигнувши шанац у ваздух. Од лобања погинулих Срба Турци су подigli кулу на Цариградском друму да би застрашили побуњене народе у Отоманској империји.

Ћеле-кула јавља се као грешка уколико свака генерација свој историјски деби налази у масовном страдању. Она је поуздан знак да неки народ није кадар да пронађе пут из историјског лавиринта, из мреже сопствене инструмента-лизоване митологије и спутавајућих предрасуда. Такође, она је знак доминације монументалне историје (*argumentum ad antiquitatem*↑), чија величина и узвишеност афирмише живот само уколико је у функцији смрти (жртва на олтару Историје).

Види: *йозивање на мий, клизнуће у ирационално, Вавилонска кула, ейноценйризам, йајански ...*

ТЕОРИЈА ЗАВЕРЕ. Веровање да су историјски догађаји резултат тајног договора моћних организација:

Хијлера су финансирали јеврејски банкар да би створили израелску државу.

Карл Попер сматра да *теорија завере* настаје из посебне врсте историцистичког мистицизма или секуларизацијом религијског сујеверја. Прва верзија ове „теорије” настала је у митолошким представама старих Грка. Тројански рат је унапред изрежирана представа, у којој су јунаци били тек марионете у рукама богова. *Теорији завере* доприносе нерасветљени историјски догађаји, стварне уроте и политички атентати (Топчидерски атентат, Мајски преврат, Атентат у Марсеју, Дванаести март, Атентат у Даласу). Атентати су, уосталом, резултат завере, али је сасвим друго питање колико су атентати утицали на ток догађаја – неки засигурно јесу, други нису. Попер не тврди да се завере не догађају, него да нису честе и да не утичу пресудно на друштвени живот. Завере су врло ретко успешне, а постигнути резултати се најчешће веома разликују од намераваних (нацистичка завера).

Веровање да завера постоји није исто што и вера у њену делотворност. Историјски догађај је слојевит и комплексан, а позивање на заверу може да укаже само на врх леденог брега. Насупрот ненаучној теорији завере, Попер формулише главни задатак теоријских друштвених наука. Он се састоји у праћењу ненамераваних друштвених последица и намераваних људских акција. Све последице наших делања нису и намераване последице, као што је и велики број последица наших акција ненамераван. (Уколико се неко појављује као купац куће, он сам подстиче подизање цена, као што и комшија који продаје кућу утиче на пад вредности наших некретнина.)

Карл Маркс, иначе заговорник једне варијанте историцизма, одбацује вулгарну *теорију завере*. Капиталиста није завереник ђавола, већ човек који живи и дела под одређеним околностима, за које није мање одговоран од пролетера. Фашисти, за разлику од марксиста, одбацују позивање на законе историје и у завери виде специфично расну црту (јудео-масонска завера). *Теорију завере* усвајају они који мисле да знају како да начине рај на земљи, а она им служи као моћно објашњење властитих неуспеха (ђаво има уложене интересе у пакао). Заговорници теорије завере су најчешће људи ауторитарног карактера, са снажним параноидним тенденцијама.

ОГЛЕДАЛО

Види: *йелос-йојмови, ауџориџарна личности, йараноидни карактер, фанатџизам*

СИМУЛАКРУМ (лат. *simulacrum* = слика, идол, сабластџ, авейџ). Медијска симулација стварности и инсценирање догађаја.

Жан Бодријар (1929-2006) држи да је *симулакрум* кључ историјског тријумфа Запада. Огромна количина информација – симулакрума – кружи савременим светом, конструишуџи нову стварност коју Бодријар назива хиперреалност. Медији не приказују стварност, него симулирају један цео свет. Оно што није објављено није се ни догодило. Бодријар пише о убедљивој доминацији хиперреалности, која брише сваку разлику између реалног и имажинарног. Пошто медијска слика постаје узрок догађаја, долази до систематичног бркања узрока и последице.

BIG LIE SMALL WORLD

Појам слике или симулакрума мењао се и развијао кроз историју. Прво, слика је настојала да прикаже реалност. Затим је она маскирала реалност, да би у следећој фази прикривала одсуство реалности. На крају, као чист симулакрум, слика нема везе са реалношћу, него је чиста симулација стварности. Пошто су избрисане границе стварног и фантазмагоричног, *Дизниленд* је савршен модел испреплетених симулакрума: „Контраст са апсолутном усамљеношћу паркинга – правог концентрационог логора – јесте тоталан. Или, боље речено: унутра, цела лепеза ме-

ханизма магнетски привлачи масу у дириговане токове.” Људи из своје жеље за топлином и фантазијом бивају распоређени и искоришћени као затвореници концлогора. Ипак, напредак је у томе што се у процесији симулакрума не одузима живот, него је Дизниленд простор за регенерацију имагинарног. Пошто *йоли-џика* и *Дизниленд* припадају реду симулакрума, политичари све више личе на Дизнијево јунаке.

Види: *аріуменї из афере, Поїтемкинова села, йозивање на фак-џичности, фејс-лифїїни, сїил (не) йобија сушїїну*

РАБУЛИСТИКА НЕСВЕСНОГ. Мисаона акробатика која разоткрива несвесну мотивацију лажљивца:

In March 2003, Rumsfeld engaged in a little bit of amateur philosophizing about the relationship between the known and the unknown: „There are known knowns. These are things we know that we know. There are known unknowns. That is to say, there are things that we know we don't know. But there are also unknown unknowns. There are things we don't know we don't know.”

Славој Жижек, *What Rumsfeld Doesn't Know That He Knows About Abu Ghraib* ↑

У покушају да оправда америчку интервенцију у Ираку, Доналд Рамсфелд је разоткрио њену суштину. Употребом *рабулїстїке* ↑ (*unknown unknowns* – постојање оружја за које не можемо чак претпоставити да не знамо – *argumentum ad ignorantiam* ↑) државни секретар је покушао да прикрије непостојање било какве информације о постојању оружја за масовно уништавање. Према Славоју Жижеку, од круцијалног значаја је управо испуштена могућност, *нейознаїо знано*, ствари које не знамо да знамо или фројдијанско несвесно, „знање које не зна само себе” (Лакан). *Нейознаїо знано* су веровања и опцености које наводно не знамо, а стоје у темељу друштвених вредности: потиснуто знање о тортури заробљеника, скривена агресија (*їаф из бахїїосїїи* ↑), осећај моралне и сваке друге супериорности и сл.

Уколико нисмо способни да се изборимо са властитим претпоставкама предрасудног и несвесног, онда пројектујемо у Другог наше властито (не)знање и (не)разумевање, на основу механизма *йророчансїїва које само себе осїварује* ↑. Напори интервенциона-

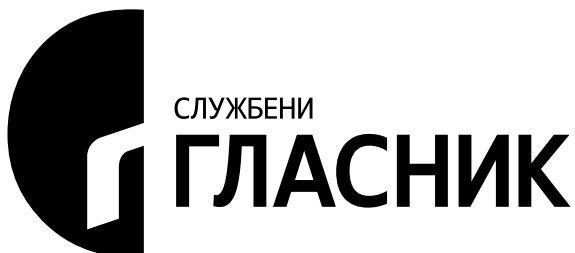
ОГЛЕДАЛО

листа (*deus ex machina*↑) су унапред осуђени на неуспех, јер се боре против непобедивог противника, непријатеља кога су сами осмислили, удахнувши му живот из мрачног резервоара сопственог несвесног. Голем се на крају окреће против свога творца.

Види: *несвесно, пројекција, асоцијација*

Др Срђан Дамњановић

(Из Речника грешака, Завод за уџбенике,
Београд, 2009)

ОГЛЕДАЛО

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

373. 5(497. 11)

ОГЛЕДАЛО : часопис ученика и професора
средњих школа / главни и одговорни уредник
Радивоје Благојевић. - 2014/2015, бр. 1-. - Београд :
Информационо друштво Благовест, 2015- (Београд :
Службени гласник). - 24 cm

Тромесечно. - Текст на више светских језика.
ISSN 2466-2712 = Огледало (Београд)
COBISS. SR-ID 217496332

Маша ГЕСЕН

САВРШЕНА СТРОГОСТ

Геније

и математички
успех столећа

Прича о
Грегорију
Парелману,
највећем
математичару
данашњице,
који је доказао
Поенкареову
хипотезу и
одбио милион
долара за то
достигнуће!

JP Službeni glasnik

www.slglasnik.com

www.klubglasnik.net

U svim knjižarama *Službenog glasnika*
i na telefone 011/30 60 578, 30 60 589,
e-mail: prodaja@slglasnik.com